

Ewa Rosiak

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie

Krajowy rynek rzepaku w sezonie 2009/2010 (prognoza)

Domestic Oilseed Market in the season of 2009/2010 (prognosis)

Słowa kluczowe: rzepak, zbiory, powierzchnia zasiewów, plony, ceny, eksport, import

W 2009 r. krajowe zbiory rzepaku były rekordowe, wzrosły do ok. 2,5 mln ton. Na krajowym i europejskim rynku rzepaku wystąpiła przewaga podaży nad popytem i jego ceny spadły. W sezonie 2009/2010 sektor olejarski zwiększył przerób rzepaku do ponad 2,2 mln ton w przypadku dużego wzrostu zużycia oleju rzepakowego w produkcji biokomponentów. Wyniki handlu zagranicznego surowcami i produktami oleistych poprawią się. Zmaleje ujemne saldo handlu tymi produktami. O dalszym rozwoju produkcji rzepaku i branży olejarskiej zadecyduje przede wszystkim rozwój produkcji biopaliw.

Key words: rapeseed, crops, sown area, yields, prices, exports, imports

In 2009 rapeseed crop in Poland amounted to record level of ca 2.5 million tons. The supply of rapeseed on the internal and European market considerably outpaced the demand and therefore rapeseed prices declined. If the use of rape oil in the production of biocomponents increases at a high rate, in the 2009/2010 season rapeseed crushing may grow to the level exceeding 2.2 million tons. The negative balance of foreign trade will improve. In the following years, a growing demand for rapeseed oil used for biodiesel production will be the major factor determining further growth of rapeseed production and crushing in the country.

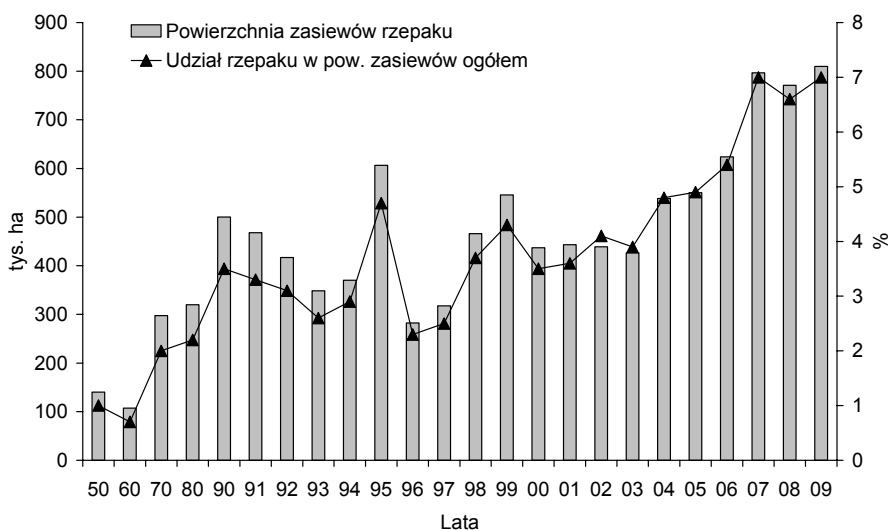
Rekordowe zbiory

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej produkcja rzepaku stała się najszybciej rozwijającym się działem produkcji roślinnej. W ostatnim pięcioleciu (lata 2004–2008) rozwijała się w tempie prawie 28% rocznie. W tym czasie przeciętne zbiory wyniosły 1,8 mln ton i były o ponad 80% większe niż w poprzednim pięcioleciu. Powierzchnia uprawy (656 tys. ha) wzrosła o ponad 40%, a plony rzepaku (2,75 dt/ha) były prawie o 30% wyższe niż w poprzednim pięcioleciu. W dwóch ostatnich latach zbiory rzepaku przekroczyły 2,1 mln ton, a w 2009 r. były jeszcze wyższe, wzrosły do rekordowego poziomu ok. 2,5 mln ton w wyniku powiększenia areалу uprawy i wyższych niż przed rokiem plonów.

Powierzchnia uprawy rzepaku w br. po raz pierwszy przekroczyła 800 tys. ha. Według przedwzrostowego szacunku GUS wyniosła 810,0 tys. ha i była o 5,0% większa od ubiegłorocznej. Powierzchnia uprawy rzepaku ozimego (787,5 tys. ha) wzrosła o 5,2%, natomiast rzepaku jarego (22,5 tys. ha) zmalała o 0,2%. Duże zainteresowanie uprawą rzepaku wynikało z poprawy opłacalności jego produkcji względem zbóż oraz przewidywań wskazujących na utrzymanie się dobrej koniunktury w bieżącym roku, w związku ze spodziewanym dalszym rozwojem krajowej produkcji biopaliw i w ślad za tym dalszym, znaczącym wzrostem zapotrzebowania rynku na rzepak (olej rzepakowy) zużywany w produkcji biodiesla.

W ogólnej strukturze zasiewów powierzchnia uprawy rzepaku wzrosła do 7,0 z 6,6% w 2008 roku.

Rys. 1. Powierzchnia zasiewów rzepaku (w tys. ha) i udział rzepaku w pow. zasiewów ogółem (w %) — *Rapeseed sown area (in thou. ha) and share in total sown area (in %)*

Źródło: Dane GUS — *Source: Central Statistical Office data*

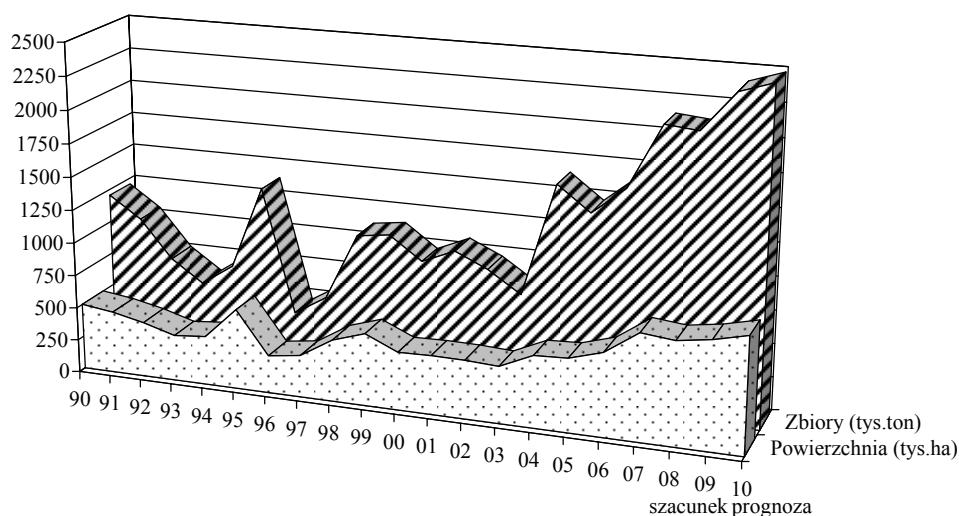
Wzrost powierzchni uprawy rzepaku nastąpił w większości województw (od 3,6% w zachodniopomorskim do 42,3% w podlaskim). Jej spadek miał miejsce w czterech województwach: mazowieckim, dolnośląskim, opolskim i lubelskim (od 0,4 do 8,5%). Największa powierzchnia uprawy rzepaku (powyżej 100 tys. ha) wystąpiła tradycyjnie w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim; a najmniejsza (poniżej 10 tys. ha): w małopolskim, podlaskim i świętokrzyskim.

Średnie plony rzepaku (ozimego i jarego łącznie) w br. wyniosły 30,6 dt/ha i były większe o 12,1% od ubiegłorocznych. Plon rzepaku ozimego (30,9 dt/ha) wzrósł o 11,6%, a rzepaku jarego (22,0 dt/ha) aż o 38,4%.

Wzrost plonów rzepaku, podobnie jak areału uprawy, nastąpił w większości województw (od 3,3% w pomorskim i śląskim do 32,2% w lubuskim). Ich spadek miał miejsce w dwóch województwach: mazowieckim i świętokrzyskim (odpowiednio 0,7 i 7,6%). Plony rzepaku przekraczające średnią krajową, uzyskano w siedmiu województwach (kujawsko-pomorskim, małopolskim, pomorskim, zachodniopomorskim, wielkopolskim, opolskim i lubuskim). Najwyższe były w województwie lubuskim (34,5 dt/ha), a najniższe — w lubelskim (21,7 dt/ha). Rzepak ozimy najwyżej plonował w województwie lubuskim (35,1 dt/ha), a najniżej w świętokrzyskim (23,1 dt/ha), rzepak jary odpowiednio — w opolskim (31,6 dt/ha) i lubelskim (16,5 dt/ha).

Zbiory rzepaku w br. wyniosły 2480,6 tys. ton i były o 17,8% większe w porównaniu ze zbiorami w roku poprzednim. Zbiory rzepaku ozimego (2431,6 tys. ton) wzrosły o 17,4%, a rzepaku jarego (49,5 tys. ton) aż o 38,4%. Udział rzepaku jarego w krajowej produkcji rzepaku pozostał jednak niewielki, wyniósł 2,0% wobec 1,7% w 2008 roku.

Wzrost zbiorów rzepaku nastąpił we wszystkich województwach, z wyjątkiem województw mazowieckiego i lubelskiego, w których były one mniejsze niż przed rokiem (odpowiednio o 1,3 i 2,1%). Najbardziej wzrosły zbiory w województwie lubuskim (o 62,4%), a najmniej w warmińsko-mazurskim (o 8,9%). Największe zbiory rzepaku (powyżej 300 tys. ton) uzyskano w województwach: dolnośląskim, zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim i wielkopolskim, a najmniejsze (poniżej 20 tys. ton) — w małopolskim, podlaskim i świętokrzyskim.

Rys. 2. Powierzchnia zasiewów (w tys. ha) i zbiory rzepaku (w tys. ton) — *Rapeseed sown area (in thou. ha) and crops (in thou. tonnes)*

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne — *Source: Central Statistical Office data and author's estimates*

Tabela 1

Podstawowe informacje dotyczące rynku rzepaku — *Rapeseed market – basic information*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Jed. miary	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
Zbiory — <i>Crops</i>	tys. ton	1632,9	1449,8	1651,5	2129,9	2105,8	2480,6
Powierzchnia — <i>Area</i>	tys. ha	538,2	550,2	623,9	796,8	771,1	810,0
Plony — <i>Yields</i>	dt/ha	30,3	26,3	26,5	26,7	27,3	30,6
Skup — <i>Purchase</i>	tys. ton	1524,3	1356,9	1590,9	2067,5	1905,9	2160,0 ^b
Ceny skupu — <i>Prices</i>	zł/t	864,7	773,3	934,4	956,6	1267,7	1100,0 ^b

^a Dane nieostateczne — *Incomplete data*; ^b Szacunek własny — *Author's estimates*Źródło: Dane GUS — *Source: Central Statistical Office data*

Przewaga podaży nad popytem i spadek cen

Sezon 2009/10 (lipiec–czerwiec) jest kolejnym, w którym na krajowym rynku występuje przewaga podaży nad popytem rzepaku. Nadpodaż rzepaku nie jest jednak bardzo znacząca. Przy niewielkich zmianach krajowego zapotrzebowania na rzepak (olej rzepakowy) zużywany na cele spożywcze oczekuje się (zwłaszcza w drugiej połowie sezonu) dużego wzrostu jego zużycia w produkcji biokomponentów (estrów).

Krajowa podaż rzepaku (produkcja łącznie z wysokimi zapasami początkowymi) w sezonie 2009/10 wynosi ok. 2,7 mln ton i jest o ok. 27% większa niż w sezonie poprzednim. W przypadku dużego wzrostu zużycia oleju rzepakowego w produkcji biokomponentów sektor olejarski może zwiększyć przerób rzepaku do ponad 2,2 mln ton (o ok. 18%). Produkcja oleju rzepakowego wzrosła do ok. 0,9 mln ton, a śrutę rzepakową do ok. 1,4 mln ton. Przy wzroście eksportu (o ok. 50% do 0,4 mln ton) i spadku importu (o ponad 30% do 0,3 mln ton), zapasy rzepaku na koniec sezonu mogą obniżyć się do ok. 0,2 mln ton (ok. 20%).

Bardzo wysokie zbiory w Polsce i Europie oraz wysokie zapasy rzepaku z ubiegłorocznych zbiorów, przy spowolnieniu trendów wzrostowych krajowej i europejskiej gospodarki, spowodowały spadek cen rzepaku po tegorocznych zbiorach. Przewiduje się, iż w 2009 r. przeciętna cena skupu rzepaku wyniesie 1100 zł/t i będzie o ok. 13% niższa niż przed rokiem.

W III kwartale 2009 r. skupiono 1726 tys. ton rzepaku (ponad 70% zbiorów), tj. o ok. 28% więcej niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Przeciętna cena skupu (1036 zł/t) była o ok. 18% niższa niż przed rokiem. Relacja cen rzepak/pszenica pozostała korzystna dla uprawy rzepaku. Dlatego rzepak ozimy pod przyszłoroczne zbiory zasiano na powierzchni 830–850 tys. ha, tj. o 5–7% większej

niż pod tegoroczne zbiory. Przy plonach równie wysokich jak w ostatnich latach (27–30 dt/ha), zbiory rzepaku w 2010 r. mogą wynieść 2,3–2,6 mln ton.

Tabela 2

Bilans nasion rzepaku w latach gospodarczych (w tys. ton)
Rapeseed balance sheet (in thou. tonnes)

Wyszczególnienie — <i>Specification</i>	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009 ^a	2009/ 2010 ^b
Zapasy początkowe — <i>Begin. stocks</i>	10	107	39	52	15	219
Zbiory — <i>Crops</i>	1633	1450	1652	2130	2106	2481
Import — <i>Imports</i>	2	52	122	52	379	250
Zasoby ogółem — <i>Total supply</i>	1645	1609	1813	2234	2500	2950
Zużycie krajowe — <i>Domestic use</i>	1240	1394	1566	1709	2049	2424
— przerób — <i>crushing</i>	1126	1350	1450	1560	1900	2250
— siew, straty — <i>seeds, loses</i>	114	44	116	149	149	174
Eksport — <i>Exports</i>	298	176	195	510	232	350
Zużycie ogółem — <i>Total use</i>	1538	1570	1761	2219	2281	2774
Zapasy końcowe — <i>Ending stocks</i>	107	39	52	15	219	176

^a Dane nieostateczne — *Incomplete data*; ^b Szacunek własny — *Author's estimates*

Źródło: Dane GUS — *Source: Central Statistical Office data*

Tabela 3

Ceny skupu rzepaku i pszenicy (w zł/t) — *Prices of industrial rape and wheat (in zł/t)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
Rzepak przemysłowy <i>Industrial rape</i>	864,7	773,3	934,4	958,6	1267,7	1100,0
Pszenica — <i>Wheat</i>	471,9	366,9	447,6	699,6	642,4	490,0
Relacje cen rzepak : pszenica — <i>Ratio of prices of rape to wheat</i>						
VII	2,03	2,05	2,31	1,72	1,85	1,94
VIII	2,13	2,26	2,13	1,41	2,18	2,38
IX	2,12	2,27	1,90	1,26	2,42	2,33
III kwartał — <i>III quarter</i>	2,07	2,19	2,04	1,34	2,21	2,22
Rok — <i>Year</i>	1,80	2,11	2,09	1,37	1,97	2,24

^a Szacunek własny — *Author's estimates*

Źródło: Dane GUS — *Source: Central Statistical Office data*

Wyższa produkcja oleju rzepakowego, niewielkie zmiany w produkcji margaryn

Wejście Polski do Unii Europejskiej i polityka Unii w zakresie biopaliw i energii odnawialnej przyczyniła się do rozwoju uprawy i przetwórstwa rzepaku. Przemysł tłuszczowy systematycznie zwiększa produkcję oleju rzepakowego, z uwagi na rosnący popyt krajowego i europejskiego rynku na ten surowiec zużywany w produkcji biopaliw (estrów). Produkcja roślinnych tłuszczów konsumpcyjnych, w tym margaryn jest dość stabilna, ze względu na wysokie nasycenie rynku tymi produktami.

W pierwszych ośmiu miesiącach 2009 r. przemysł tłuszczowy utrzymał wysoką produkcję oleju rzepakowego. W dużych zakładach przemysłu tłuszczowego (50 i więcej osób stałej załogi) wyniosła ona ok. 425 tys. ton i była ona o 20,5% większa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Niewiele większa była natomiast produkcja oleju rzepakowego rafinowanego (wzrost o 0,9% do 264 tys. ton) i margaryn (wzrost o 2,8% do 216 tys. ton). W sali całego roku produkcja głównych produktów przemysłu tłuszczowego będzie wyższa niż w roku poprzednim. Najmniej wzrośnie produkcja margaryn, z powodu osłabienia popytu eksportowego na tę grupę produktów.

W kolejnych latach czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju przemysłu tłuszczowego będzie przede wszystkim wzrost zapotrzebowania rynku krajowego na olej rzepakowy zużywany w produkcji biopaliw, ze względu na obowiązek zwiększania domieszki biododatków do paliw płynnych (z 4,60% w 2009 r. do 5,75% w 2010 r. i 10% w 2020 r.) oraz rosnące zużycie paliw płynnych. Wzrost zużycia oleju rzepakowego w produkcji tłuszczów konsumpcyjnych będzie postępował znacznie wolniej.

Tabela 4

Produkcja tłuszczów roślinnych (w tys. ton) — *Production vegetable fats (in thou. tonnes)*

Wyszczególnienie — <i>Specification</i>	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
Olej rzepakowy surowy <i>Crude rapeseed oil</i>	392,7	520,1	600,4	633,1	713,0	820,0
Oleje rafinowane ogółem <i>Total refined vegetable oils</i>	395,3	427,4	452,1	502,6	567,1	671,8
z tego — <i>of which:</i>						
— olej rzepakowy — <i>rapeseed oil</i>	329,6	386,5	378,1	444,4	532,2	640,0
— olej sojowy — <i>soybean oil</i>	26,9	15,1	21,4	9,2	15,5	9,5
— olej słonecznikowy — <i>sunflower oil</i>	38,8	25,8	52,6	49,0	19,4	22,3
— margaryny — <i>margarine</i>	354,7	347,8	345,4	345,1	341,3	344,0

^a Szacunek własny — *Author's estimates*

Źródło: Dane GUS i szacunki własne — *Source: Central Statistical Office data and authors estimates*

W latach 2005–2008 krajowe zużycie oleju rzepakowego wzrosło z ok. 420 tys. ton do ponad 600 tys. ton, z tego na cele spożywcze z ok. 360 tys. ton do ok. 440 tys. ton (o ok. 20%), natomiast w produkcji estrów z 60 tys. ton do ok. 170 tys. ton (prawie trzykrotnie). W 2008 r. sektor biopaliwowy zużył ok. 23% krajowej produkcji oleju rzepakowego, wobec ok. 12% przed czterema laty.

Mniejszy wzrost cen detalicznych tłuszczów roślinnych

Ceny detaliczne tłuszczów roślinnych wzrosną w 2009 r. o ok. 3%, wobec 14,7% wzrostu w poprzednim roku.

W pierwszych dziewięciu miesiącach br., w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, tłuszcze roślinne podrożały średnio o 4,0%. Wzrost ich cen był większy niż całej żywności łącznie z napojami bezalkoholowymi (4,3%). Ceny tłuszczów zwierzęcych były niższe (średnio o 2,1%). W grupie tłuszczów roślinnych bardziej podrożały oleje roślinne (6,5%) niż margaryny (2,4%). Ceny oliwy z oliwek pozostały bez zmian. Margaryny podrożały względem masła. Ceny masła były niższe niż przed rokiem (o 7,3%). Oleje roślinne potaniały względem tłuszczów zwierzęcych surowych i topionych. Wzrost cen tłuszczów zwierzęcych surowych i topionych był znacznie większy niż olejów roślinnych, bowiem wyniósł 24,0%.

Tabela 5

Wskaźniki cen detalicznych (w %) — *Retail price indices (in %)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2004	2005	2006	2007	2008	I–IX 2009
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	103,5	102,1	101,0	102,5	104,2	103,5
Żywność i napoje bezalkoholowe <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	106,3	102,1	100,6	104,9	106,1	104,3
Tłuszcze ogółem — <i>Total fats</i>	110,8	102,2	97,6	104,6	110,5	101,2
Tłuszcze zwierzęce — <i>Animal fats</i>	117,9	104,4	95,6	106,0	106,1	97,9
— masło — <i>butter</i>	118,6	103,1	97,1	107,9	104,5	92,7
— tłuszcze zwierzęce surowe i topione <i>raw and melted animal fats</i>	114,8	110,1	89,1	97,7	114,6	124,0
Tłuszcze roślinne — <i>Vegetable fats</i>	103,8	100,0	99,6	103,2	114,7	104,0
— margaryna i inne tłuszcze roślinne <i>margarine and other vegetable fats</i>	103,6	100,5	99,5	103,8	111,8	102,4
— oleje roślinne — <i>vegetable oils</i>	103,8	98,8	98,9	102,4	120,5	106,5

Źródło: Dane GUS — *Source: Central Statistical Office Data*

Niewielkie zmiany spożycia tłuszczów roślinnych

Spożycie tłuszczów roślinnych będzie w 2009 r. niewiele większe niż w roku poprzednim (wzrost o 0,5% do 20,2 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca). Spowolnienie dynamiki konsumpcji tłuszczów roślinnych w ostatnich latach wynika głównie ze spadku bezpośredniego ich spożycia w gospodarstwach domowych. W kolejnych latach przewiduje się utrzymanie słabego trendu wzrostowego w konsumpcji tłuszczów roślinnych, głównie w wyniku dalszego wzrostu ich zużycia w przemyśle spożywczym i gastronomii.

W I półroczu 2009 r. konsumpcja tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domowych była niższa niż w I półroczu 2008 roku (o 1,1%). Większy był spadek spożycia margaryn (6,2%) niż wzrost konsumpcji olejów roślinnych (4,7%). Na niezmiennym, niskim poziomie pozostało spożycie oliwy z oliwek. Nie zmieniło się też spożycie tłuszczów zwierzęcych, gdyż spadek konsumpcji „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny, smalcu) (o 6,3%) został w pełni wyrównany przez wzrost spożycia masła (o 3,6%). Całkowite spożycie tłuszczów jadalnych w gospodarstwach domowych w I półroczu 2009 r. było nieco niższe niż w I półroczu 2008 roku (o 0,7%).

W konsumpcji margaryn, tak jak dotychczas, największy udział miały margaryny niskoutwardzone oraz mieszanki tłuszczów roślinnych z tłuszczami zwierzęcymi, tzw. miksy. W spożyciu olejów roślinnych dominował krajowy olej rzepakowy.

Tabela 6

Spożycie tłuszczów w kg na 1 mieszkańca — *Per capita consumption of fats*

Wyszczególnienie — <i>Specification</i>	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
Tłuszcze ogółem — <i>Total fats</i>	30,7	30,6	30,4	30,6	30,8	30,7
Tłuszcze zwierzęce — <i>Animal fats</i>	11,0	10,8	10,4	10,7	10,7	10,5
— masło — <i>butter</i>	4,4	4,2	4,3	4,2	4,3	4,4
— tłuszcze zwierzęce surowe i topione <i>raw and melted animal fats</i>	6,6	6,6	6,1	6,5	6,4	6,1
Tłuszcze roślinne — <i>Vegetable fats</i>	19,7	19,8 ^a	20,0 ^a	20,1 ^a	20,1 ^a	20,2 ^a
Udział tłuszczów roślinnych w spożyciu tłuszczów ogółem [%] <i>Vegetable fats/Total fats [%]</i>	64,2	64,7	65,8	65,7	65,3	65,8

^a Szacunek własny — *Author's estimates*

Źródło: Dane GUS i szacunki własne — *Source: Central Statistical Office data and authors estimates*

Poprawa wyników handlu zagranicznego oleistymi

Wyniki handlu zagranicznego surowcami i produktami oleistymi w 2009 r. poprawią się. Deficyt handlu zagranicznego oleistymi zmaleje do ok. 650 mln EUR, z ok. 780 mln EUR w 2008 r., głównie w wyniku spadku ich cen na rynkach światowych. Bardziej zmaleją wydatki na import oleistych niż wpływy z ich eksportu.

W pierwszych ośmiu miesiącach br. wywieziono: 123 tys. ton rzepaku (o 25% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku), 112 tys. ton oleju rzepakowego (o 17% więcej), 350 tys. ton śruty rzepakowej (o 35% więcej) i 50 tys. ton margaryn (o 4% mniej). Przywieziono: 1422 tys. ton śrut oleistych (o 5% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego), 230 tys. ton olejów roślinnych (o 17% mniej), 26 tys. ton margaryn (o 15% mniej) oraz 219 tys. ton nasion oleistych (o 41% więcej), w tym 150 tys. ton rzepaku (o 77% więcej).

Tabela 7

Eksport surowców i produktów oleistych — *Exports oilseeds*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
tys. ton — <i>thou. tonnes</i>							
Nasiona oleiste — <i>Oilseeds</i>	8,9	290,1	198,9	160,7	529,8	258,8	293,2
w tym: rzepak <i>of which: rapeseed</i>	6,4	284,7	189,6	150,5	520,4	250,3	284,6
Oleje roślinne — <i>Vegetable oils</i>	1,0	34,4	117,2	197,9	262,8	186,6	204,0
w tym: rzepakowy <i>of which: rapeseed oil</i>	0,8	33,4	113,2	185,7	250,6	164,2	177,0
Margaryna — <i>Margarine</i>	19,0	19,6	34,3	39,9	62,8	84,2	87,7
Śruty oleiste — <i>Oilmeals</i>	157,5	140,8	326,8	400,9	430,8	520,2	584,6
w tym: rzepakowa <i>of which: rapeseed meal</i>	157,5	140,0	326,0	392,9	397,4	482,2	527,0
mln EUR — <i>mln EUR</i>							
Nasiona oleiste — <i>Oilseeds</i>	3,2	63,5	43,3	43,7	140,0	106,9	88,4
Oleje roślinne — <i>Vegetable oils</i>	1,0	20,7	65,6	127,9	174,8	181,6	145,9
Margaryna — <i>Margarine</i>	14,0	15,5	26,6	34,9	56,6	97,7	79,3
Śruty oleiste — <i>Oilmeals</i>	19,4	16,6	32,9	41,4	55,7	87,7	93,9
Razem — <i>Total</i>	37,6	116,3	168,4	247,9	427,1	473,9	407,5

^a Szacunek własny — *Author's estimates*Źródło: Dane CIHZ — *Source: International Trade Information Center data*

W strukturze geograficznej handlu zagranicznego surowcami i produktami oleistych nie odnotowano znaczących zmian. Największym odbiorcą polskiego rzepaku i produktów jego przetwórstwa, tj. oleju i śruty rzepakowej oraz margaryn, pozostały kraje UE-27, w tym przede wszystkim Niemcy. Kraje UE-27 pozostały też dla Polski największym rynkiem zakupów margaryn oraz dużym rynkiem zakupów olejów roślinnych i nasion oleistych. Zakupy śrut oleistych były dokonywane tak jak w ostatnich latach, głównie w krajach trzecich, w tym przede wszystkim w Argentynie.

Tabela 8

Import surowców i produktów oleistych — *Imports oilseeds*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
tys. ton — <i>thou. tonnes</i>							
Nasiona oleiste — <i>Oilseeds</i>	108,5	93,2	133,5	234,0	149,6	422,3	320,0
w tym: rzepak <i>of which: rapeseed</i>	16,4	2,2	38,6	123,4	43,7	315,3	210,0
Oleje roślinne — <i>Vegetable oils</i>	224,8	266,5	289,0	429,5	381,5	419,4	370,0
w tym: rzepakowy <i>of which: rapeseed oil</i>	3,9	19,0	17,5	8,7	15,7	53,1	25,0
Margaryna — <i>Margarine</i>	4,1	12,5	21,3	25,1	31,9	48,1	40,0
Śruty oleiste — <i>Oilmeals</i>	1605,5	1642,5	1976,0	2117,3	2132,8	2007,3	2020,0
w tym: rzepakowa <i>of which: rapeseed meal</i>	3,3	3,8	3,2	10,0	7,1	10,0	9,0
mln EUR — <i>mln EUR</i>							
Nasiona oleiste — <i>Oilseeds</i>	57,4	57,6	65,9	100,3	90,0	223,0	171,6
Oleje roślinne — <i>Vegetable oils</i>	125,6	154,3	162,9	243,5	263,8	395,5	258,9
Margaryna — <i>Margarine</i>	3,5	9,9	17,7	22,9	28,9	50,8	49,9
Śruty oleiste — <i>Oilmeals</i>	315,0	359,3	379,4	386,7	458,1	584,5	577,9
Razem — <i>Total</i>	501,5	581,1	625,9	753,2	840,1	1253,8	1058,3

^a Szacunek własny — *Author's estimates*

Źródło: Dane CIHZ — *Source: International Trade Information Center data*

Wnioski

---

1. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej produkcja rzepaku stała się najszybciej rozwijającym się działem produkcji roślinnej.
2. W 2009 r. zbiory rzepaku były rekordowe, wzrosły do ok. 2,4 mln ton w wyniku powiększenia areалу uprawy o 5,0% (do ponad 0,8 mln ha) oraz wyższych o 8,4% plonów (29,6 dt /ha).
3. W sezonie 2009/2010 ceny rzepaku będą niższe, jednakże relacja cen rzepak/pszenica pozostanie korzystna dla uprawy rzepaku. Dlatego wzrosną zasiewy rzepaku pod zbiory następnego roku.
4. W najbliższych latach czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju produkcji rzepaku i branży olejarskiej będzie przede wszystkim wzrost zapotrzebowania rynku krajowego na olej rzepakowy zużywany w produkcji biopaliw.